

อริยประเพณี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ของนี้จำเป็นนะในหลักของศาสนา อริยประเพณี เห็นไหม การช้อนผ้าออกบิณฑบาตนี้เป็นอริยประเพณี การทรงประเพณีของพระอริยเจ้านี้แสนยาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตอนไปโปรดพระเจ้าสุทโธทนะ แล้วพระเจ้าสุทโธทนะไม่ได้นิมนต์ให้ไปฉัน กำหนดย้อนดูเลย ว่าประเพณีพระพุทธเจ้าทำอย่างไร “อ้อ...ประเพณีพระพุทธเจ้าออกบิณฑบาต” เข้าใจออกมาออกบิณฑบาต พระเจ้าสุทโธทนะออกมาขวางเลย “ทำไมมาลิกหน้าพ่อขนาดนั้น?” เห็นไหม ประเพณีของพระอริยเจ้า ได้เวลาแล้วอรุณขึ้นออกบิณฑบาต

เหมือนกับพุททกิจ ๕ นั้นนะ พุททกิจ ๕ นั้นเป็นพุททกิจของพระพุทธเจ้า ก่อนออกบิณฑบาตเล็งญาณว่า โปรดสัตว์แล้วจะโปรดใครก่อน จะโปรดเขาไปโปรดเขาให้เขาได้ศรัทธา เห็นไหม ไปโปรดเขาก่อน เล็งญาณก่อน แล้วโปรดสัตว์ โปรดสัตว์มาแล้วกลางวันนี่สอนคฤหัสถ์ฉันข้าวเสร็จสอนคฤหัสถ์ ตอนหัวค่ำสอนพระ แล้วตอนดึกเทศน์สอนเทวดา นี่พุททกิจ นี่ก็คือว่าอริยประเพณีของพระอริยเจ้า แล้วก็วางไว้

ทีนี้เรื่องการช้อนผ้า การออกบิณฑบาตของเราที่ ต้องช้อนผ้าออกบิณฑบาตเพราะว่า คือว่าพระทั่วไปไม่ช้อนผ้าออกบิณฑบาต เห็นไหม ว่าไม่เป็นไร เพราะวินัยไม่ได้บังคับ ชุดงควัตรก็ไม่ได้บังคับ ธรรมในธรรม ศิลในศิล วินัยในวินัย นีวินัยในวินัยนี้ ทรงประเพณีของพระอริยเจ้าเหงื่อออกชกเปียกไปหมดเลย แล้วทำไปเพื่ออะไรในเมื่อไม่ได้อะไร ถึงย้อนกลับมาว่าตอนนี้อเมริกาเริ่มจะให้นักเรียนแต่งชุดยูนิฟอร์มนะ เขาเริ่มแล้ว เพราะประธานาธิบดีเซ็นแล้ว เหมือนตำรวจเราเหมือนกัน ชุดข้าราชการนี้ทำให้เคารพสถานที่

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตใจยอมลงกับธรรมวินัย ถ้าจิตใจไม่ศรัทธา ความศรัทธาของเรา นี้เราจะมาทำบุญกุศลได้ ความศรัทธา...เชื่อใจ ความเชื่อ ความยึดมั่นถือมั่น มันมีหลักเกณฑ์ อันนี้ก็เหมือนกัน อริยประเพณี ประเพณีของพระอริยเจ้า นี่ทรงไว้ วัตรในโรงฉัน ฐงค์ ๑๓ วัตร ๑๔ อาจารย์วัตร อาคันตุกวัตร นี่เป็นคนที่มีความสำคัญ มีเครื่องอยู่อาศัย พอมีเครื่องอยู่อาศัยวัดนั้นก็งาม

วัดที่ไม่งามเพราะว่าวัดร้าง วัดร้างเข้าไปในศาลา ศาลาก็ไม่เคยเก็บไม่เคยกวาด ในวัจจกฏี วัตร วัตรในห้องน้ำ ปล่อยกร้าง แต่ถ้าเป็นประเพณีแล้วพระพุทธเจ้าให้ทำอย่างนั้น นี่คนที่ไม่ร้าง คือคนที่มีข้อวัตรปฏิบัติ คนที่มีข้อวัตรปฏิบัติก็ต้องทรงไว้ การทรงไว้คือการออกกำลังกาย คือการทำงาน ย้อนกลับมาคนคนนั้นเป็นคนดี แล้วศีลมันหอมทวนลม

นี่ประเพณีของพระอริยเจ้า การทรงไว้ประเพณีของพระอริยเจ้า นี้ภายนอกนะ พอเริ่มทรง ประเพณีของพระอริยเจ้านี้ บุญกุศลมันเกิดขึ้นมา การกวาดลานเจดีย์นี้ กิจ ๑๐ อย่างของสงฆ์ กิจ ๑๐ อย่างของสงฆ์นี้เป็นผู้ที่อาจหาญ เป็นผู้ที่รื่นเริง เข้าได้ทุกสังคม เห็นไหม เข้าได้ทุกสังคมนี่ ข้างนอกมันเริ่มอาจหาญเข้ามา มันจะย้อนกลับเข้าไปข้างใน จิตใจจะทำความสงบขึ้นมา มันจะไป หลบ หลบอยู่ที่ไหน มันจะไปหลบหลีก หลบหลีกได้อย่างไร มันต้องเผชิญหน้า ในสัมมาสมาธินี้ จิตมีพลังงาน แต่นิ่งอยู่ มันไม่ได้จิตไม่มีพลังงานนะ น้ำใสแล้วเห็นตัวปลา น้ำใสจิตนี้สงบอยู่ แต่ มันมีกิเลสอยู่ภายในตัว ต้องหากิเลสตัวนั้น นี่เพราะน้ำใส

แต่ถ้ามันไม่ใช่ความอาจหาญรื่นเริง เป็นการหลบเอา ๆ นี่มันหลบไป หลบเรื่องไป เหมือนกับตะกอนที่ว่ามันหยุด เพราะว่าตะกอนนี้ถ้าแกว่งตะกอนจะขึ้นมาจากน้ำ ถ้าตะกอนนิ่งอยู่ น้ำต้องนิ่ง ตะกอนถึงได้ลงไป พอตะกอนลงไปนี่ มันยังไม่มีพลังงานใด ความไม่มีพลังงานนั้นนะ จิตดวงนั้นไม่มีพลังงาน ถ้าเป็นเราทรงไว้ซึ่งประเพณีของพระอริยเจ้านี้ ทรงไว้แต่ข้างนอก อาจหาญรื่นเริงเข้ามา แต่ความสงบด้วยความอาจหาญรื่นเริงใจ

นี่พระพุทธเจ้าถึงสอนว่าในธรรมวินัย “อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า” พระอริยเจ้านิ่งอยู่ นิ่งอยู่แบบรู้ใจ ไม่ใช่นิ่งอยู่แบบไม่รู้ นิ่งอยู่แบบรู้เท่าหมด แม้แต่จะกระดิกออก จะพูด จะเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์นี้ ความนิ่งอยู่อันนั้นก็รู้เท่าหมด มันไม่ได้อยู่เฉยหรือ มันอยู่เฉย

ไม่ได้ มันรู้ มันตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา พุทฺโธเป็นผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เห็นไหม ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เบิกบานอยู่ในหัวใจ

นี่มันเบิกบานไปอย่างนั้น มันไม่ได้เสerahmong การทำนี้ขันติธรรม ความอดทนอยู่เฉย ๆ การอดทนอยู่เฉย ๆ นี่อันนั้นว่าเป็นธรรมหรือ? ความเป็นธรรม เห็นไหม ขันติบารมีคือความอดทนการกลั่นไว้ แต่วิปัสสนาญาณนั้นเป็นการต่อสู้ การต่อสู้ การชำระกิเลส การชำระกิเลสกับขันติธรรม ขันติธรรมนี้เป็นเริ่มต้น จากเด็ก ๆ นี้อย่างของไม่ไหว พยายามอยู่ ๆ นี่ขันติธรรม

แต่ผู้ที่จะทำวิปัสสนาญาณนั้นเหมือนผู้ใหญ่ที่ทำงาน จะทำงานเสร็จเป็นขั้นเป็นตอน เป็นขั้นตอนขึ้นไป งานนั้นสำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน ๆ เข้าไป การทำงานสำเร็จเป็นขั้นเป็นอันนั้นไม่ใช่ลูปคล่า ขันติธรรมคือการยันไว้ ขันติธรรมนี้ เริ่มต้นดูอย่างเวทนาเกิดขึ้น เราเริ่มทำความสงบเข้ามา อย่างเช่นเราข้างนอกก็เหมือนกัน ประเพณีวัฒนธรรมนี้เราไม่พอใจเราก็กดไว้ด้วยขันติธรรม อย่างเริ่มทำสมาธิธรรม เวลาเวทนาเกิดขึ้น เราพุทฺโธ ๆ กดไว้ เรากดไว้ นี่ขันติธรรม

ในวิปัสสนาก็เหมือนกัน ในวิปัสสนา ในการหลบ ในการยันไว้เฉย ๆ นั้นเป็นขันติธรรม ขันติธรรมนี้เป็นการเริ่มต้นที่ว่า เราไม่มีกำลังพอใช้ไหม เราใช้ขันติธรรมยันไว้ก่อน ใช้ขันติธรรมกดไว้ แต่ถ้ากำลังพอแล้วนี้ มันต้องกดไว้ คือเราเก็บขยะนั้นชุกไว้ได้พรม เสื้อผ้าที่ยังไม่ได้ซัก เราเก็บพับเข้าไปเลยนี้ เราไม่มีเวลาทำ เราเก็บพับขึ้นมา ลูบ ๆ คล่า ๆ ตากผึ่งแดดให้มันหมดกลิ่น มันก็พอใช้ได้อยู่ แต่มันเป็นการซักไหม? มันไม่เป็นการซัก มันเป็นการให้มันหมดไปไม่ได้ด้วยกิเลส มันต้องการมีการซักล้างมันถึงจะเกลี้ยงได้ อันนี้เห็นไหม วิปัสสนาญาณถึงมีการซักฟอก การซัก การฟอก การซักล้างนั้นให้สะอาดขึ้นมา

งานก็เหมือนกัน งานในขุคคฺย งานในคั่นคว่า เห็นไหม เวทนาเกิดขึ้นมาได้เพราะใจยึด นั่งอยู่เฉย ๆ นี้ เป็นชั่วโมงก็ไม่มีเป็นไรนะ พอเริ่มต้นจะเข้าภวานานี้ ความเจ็บ ความปวดจะตามมาเลย เพราะว่าเราเริ่มต้นจะเก็บใจ เราเริ่มต้นที่จะเก็บของ เราเริ่มจะทำงานนี้ มันจะเหนื่อย เห็นไหม การจะออกทำงานเริ่มต้นนี้ก็เกียจมากเลย แต่พอทำไป ๆ แล้วมันเป็นไปได้ แต่เริ่มต้นจะดึงออกไป

อันนี้ก็เหมือนกัน พอเริ่มต้นจะวิปัสสนานี้ มันก็เริ่มต่อต้าน ความเริ่มต่อต้านอันนั้น นี่ ความเริ่มต่อต้าน ถ้ามันสู้ไม่ไหว มันเป็นเรื่องงานใหญ่เราก็คงไว้เฉย ๆ ดันไว้เฉย ๆ ก็คือว่า พุทโธ ๆ ถอนออกมา ถอนความรู้สึกออกมา ไม่ให้ไปปรับรู้อันนั้น มันก็หลบหลีกออกไป

แต่ถ้าจะให้จริงมันต้องวกเข้าหามัน กำลังพอแล้วนี่วิปัสสนาเกิดขึ้น จับเวทนาคือจับความ ทุกข์ใจ จับความเจ็บปวดนั้นนะ แล้ววิปัสสนา อะไรมันเกิดขึ้น อะไรมันทุกข์ ร่างกายนี้ทุกข์ไม่ได้ เวทนานี้เกิดเพราะใจยึด เพราะใจไปยึดมันถึงมี ถ้าใจไม่ยึดมันก็ปล่อย มันปล่อยโดยใจของมัน ธรรมชาติของใจคือรับรู้เฉย ๆ แต่อาการที่ว่ามันไม่สะดวก ที่ว่าเรานั่งข้อพับแล้วมันไม่สะดวกนั้น อันนั้นธรรมชาติของมัน

นี่ธรรมชาติของมัน ถ้ามันไล่เข้าไป ๆ มันปล่อยเอง ปล่อยเองด้วยความรู้เท่า แต่ก่อนจะ รู้เท่านี้ ธรรมชาติของพลังงาน เห็นไหม พลังงานอันนั้นมันไหลออกมานี้ พลังงานมันต้องให้ค่า พลังงานของเวทนาที่มันเริ่มขยับตัวไปแล้วนี่ ยิ่งเข้าไปต่อสู้มันยิ่งปวด ๒ เท่า ๓ เท่านะ เวลาพูด เวลาเข้าใจนี้ คนเข้าใจมันทำได้ แต่ถ้าคนยังไม่เข้าใจ เหมือนเชื้อโรคนี่ โรคเกิดขึ้นมามันต้องหาย ไม่หายก็ตายเท่านั้น มีเท่านั้นเองเรื่องโรค เวลามันเกิดขึ้นมานี้ ถ้าเรารักษาหายก็หาย ไม่หายเราตาย ไปโรคนั้นก็ต้องหายไปโดยธรรมชาติของมัน

แต่ทำไมมันเจ็บไข้ได้ป่วย มันทุกข์ร้อนมากล่ะ? เวทนาจึงเหมือนกัน เวทนาจึงเหมือนโรค อันหนึ่ง โรคของใจ มันเกิดขึ้นมานี้ มันต้องตั้งอยู่ แล้วมันต้องดับไป แต่เวลาเราเข้าไปต่อสู้นี้ มัน ต้องต่อสู้กันยาวนานมาก มันต้องมีศรัทธาก่อน ความเชื่อของเราพยายามต่อสู้เข้าไป ๆ ต่อสู้นี้ พอ มีศรัทธา มีความต่อสู้ มันมีความอาจหาญ ความรื่นเริงขึ้นมาของใจ ใจรื่นเริง ใจอาจหาญขึ้นมา นี่ มันเริ่มต้นตั้งแต่ถ้าเราเข้าถูกทางนี้ มันจะมาถูกทางทั้งหมด

แต่ถ้าเราเข้าตันมาไม่ถูกทางนะ หรือเริ่มต้นที่ว่าศรัทธาอย่างนั้นนะ ศรัทธาด้วยเกียรติ ศรัทธาด้วยศักดิ์ศรี พระพุทธเจ้ายังสอนไว้ สมณะฉันอาหารนี้ ฉันด้วยเหมือนกับหยอดน้ำมันใน เถวียนเท่านั้น เพื่อจะให้ชีวิตดำรงอยู่ไป แต่ทางคลุกหัดสัดเขากินอาหารนะ เขากินด้วยเกียรติ ด้วย ศักดิ์ศรี ด้วยดำรงชีวิตอยู่ พลังงานเขาเหลือใช้มาก

พออย่างนั้นปั๊บ การเข้ามาของเขาถึงไม่เหมือนของเรา ไม่เหมือนของเราเพราะว่า เราไม่มี
 สิ่งนั้นอยู่แล้ว เราปล่อยไปเพื่อว่า ที่ทางโลกเขาว่าเป็นคุณ ๆ ของเขานะ เป็นโทษของเรา เพราะ
 อะไร? เพราะว่าพลังงานเหลือใช้ขึ้นมาทำให้สัปหงก ใจง่วง การอดนอนผ่อนอาหารนี้มันทำให้
 ร่างกายเบาขึ้นมา ทำให้หัวใจนี้มีโอกาสได้เข้าไป

แต่ทางโลกเขาบอก อันนี้เป็นทุกข์ มีความสุขไปได้อย่างไร ฉะนั้นเมื่อเดียวมีความสุขไป
 ไปได้ อย่างไร ของเขาดี ๓ มือ ๔ มือ จะมีความสุข แต่มีความสุขในการดื่มรส รสนั้นมีความสุขพอใจ
 แต่มันให้โทษกลับมามหาศาล นี่คนที่ไม่เข้าใจ ว่าสิ่งนั้นจะเป็นคุณ มันกลับเป็นโทษ สิ่งที่ว่าเห็น
 ว่าเป็นโทษ มันกลับเป็นคุณ เห็นไหม เห็นโทษว่ามักง่าย มักง่ายแล้วมันจะทำอะไรลวก ๆ แล้วมัน
 จะไม่ได้ผล ความพยายามอุตสาหะ ความพยายามนี้ ความพยายามเข้าไป มันจะง่ายขึ้นมาเอง
 เพราะว่าทำไปแล้วงานมันจบ มันสิ้น มันไม่มีจะทำ มันสำเร็จลุล่วงไป

ความสำเร็จลุล่วงไปอันนี้มันทำให้สะดวกสบายไป แต่ความสำเร็จลุล่วงไปต้องใช้วิริยะ
 อุตสาหะ มรรค ๘ ถึงมีความเพียรชอบ ความเพียรไม่ชอบมันก็ลุ่ม ๆ คลำ ๆ ไป เป็นความเพียร
 เหมือนกัน แต่มันไม่ชอบ ไม่มัชฌิมาปฏิปทา ไม่ลงตรงกลาง ในระหว่างวิปัสสนานะ นี่งานของ
 นักบวชเป็นอย่างหนึ่ง งานของนักบวชเป็นงานของเรื่องหัวใจ เรื่องหัวใจนี้เป็นเรื่องใหญ่โตมาก
 งานของนักบวช ทำงานของใจ สัมมาอาชีวะเลี้ยงชีวิตชอบ เลี้ยงใจชอบ เลี้ยงอารมณ์ชอบ งานของ
 กฤหัสถ์ งานประกอบอาชีพนั้นมีโดยธรรมชาติอันหนึ่ง แล้วก็ต้องมาทำงานวิปัสสนาเพื่อจะชำระ
 อีก เห็นไหม งานทางกฤหัสถ์นี้

ถึงบอกว่า ทางกฤหัสถ์นี้เป็นทางคับแคบ คับแคบเพราะว่าต้องแบ่งเวลาครึ่งหนึ่งไปทำมา
 หากิน ถ้าปฏิบัติ แต่คนเวลาไปทำมาหากินแล้วไม่ค่อยคิดถึงปฏิบัติ ถ้ามีเวลาทำมาหากินนี้ ทำมา
 หากินเพราะคนมีปากมีท้อง แต่เวลาเป็นนักบวชแล้วนี้ชีวิตฝากไว้กับปลีแข้ง บิณฑบาตออกมาฉัน
 ชีวิตนี้แค่เติมไปให้ชีวิตนี้สืบต่อไป

แล้วประเพณีวัฒนธรรมที่พระพุทธเจ้าวางไว้ บิณฑบาตตอนเช้าอย่างนี้ แล้วทำความเพียร
 ชอบ ประเพณีนี้ชาวพุทธถึงได้ตัดบาตร ถึงได้ทำบุญ มันได้ทั้ง ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือผู้ที่ตัด ทำบุญ

กุศลนั้นก็ได้รับบุญกุศล ฝ่ายหนึ่งผู้ที่อาศัยปลีแข็ง เห็นใหม่ ทำกิจ ทำกัตตกิจ ทำกิจการบิณฑบาตของ
ตัว ภิกขาจารมาแล้ว แล้วได้มาแล้วทำกัตตกิจ กิจทั้งหมดนี้ การฉันอาหารนี่ก็เป็นกิจอย่างหนึ่ง
เป็นงานอย่างหนึ่งในงานหล่อเลี้ยงชีวิต เป็นงาน ๆ ไปทั้งหมด

ถึงว่าถ้าเข้าใจเรื่องอย่างนั้น มันปล่อยโลกว่าทั้งหมดเป็นตามความเป็นจริง มันถึงไม่เกาะ
เกี่ยว ไม่ยึดมั่นถือมั่น มันอาศัยไป อาศัยสิ่งนั้นไป นี่สิ่งมีชีวิตที่ว่าไม่แน่นอน ชีวิตที่ยืนอยู่บน
ศรัทธาความเชื่อของเขานี้กลับมั่นคง เพราะว่าได้ก็ได้อะไรก็ได้ ไม่ได้ก็ไม่สนใจ จะอดจะอิมไม่สนใจเลย
เพราะว่ารู้ถือว่าอันนี้เป็นโทษ ถ้าไปยึดแล้วเป็นโทษ ถ้าปล่อยแล้วเป็นสุข

แต่ทางคฤหัสถ์เขา เขาหาของเขามาแล้ว เขาต้องทำให้สมความปรารถนาเขา อันนั้นนะยึด
มั่นถือมั่น มันเป็นทางคับแคบ คับแคบเพราะตรงนั้น คับแคบเพราะว่าทุกอย่างทำให้ติดข้องไป
หมดเลย ความติดข้องของใจที่ก้าวเดินดำรงชีวิตเรานั้นละ

ถึงว่าการเป็นคฤหัสถ์ การบวช โจนผม โจนคือออกมา นี่ ถึงบอกการสละ สมณเพศนี้
สำคัญ สำคัญเพราะต้องสละตรงนั้นออกมา ถึงมาเป็นนักรบ พอนักรบมันก็ได้สิทธิขึ้นมา จตุตถ
กรรมขึ้นมาเป็นสงฆ์โดยสมมุติ สงฆ์นี้เต็มของสงฆ์ สิทธิของสงฆ์ก็ในธรรมวินัย เห็นใหม่
ภิกขาจารไปเลี้ยงชีวิตไปด้วยอาหารภายนอก เลี้ยงชีวิตใจ ใจนี้ทำใจให้เป็นพระแท้ขึ้นมาจาก
ภายใน เลี้ยงชีวิตใจด้วยมรรคอริยสัจจ์

มีหมดนะพระพุทธเจ้าวางไว้หมดเลย ถึงประเพณีวัฒนธรรมนี้เข้ามา หยาบเป็นหยาบ
กลางเป็นกลาง ละเอียดเป็นละเอียด ถ้ามันดีขึ้นมามันก็สำเร็จเป็นประโยชน์ขึ้นมา เราเป็นชาวพุทธ
เราต้องมีปัญญา ปัญญาของเรา ปัญญาภายนอก ปัญญาภายใน ทำให้เราพ้นไปได้ นะ เอวัง